

Jézus arcú világ

Egy elbeszélés szerint egy apa olvasni szeretett volna, de a 6-7 éves kislánya mindig megzavarta valamivel. Az apa hirtelen gondolattal egy újságból kivágott egy világtérképet, ollóval kisebb darabokra szétvágta, és azt mondta a kislánának, hogy rakja ki a térképet úgy, hogy minden országhatár, a folyók, a tengerek pontosan stimmeljenek. Azt gondolta, ezzel 1-2 órára elfoglalja magát a fia, de tévedett. A kislány 5 perc múlva szaladt hozzá, és mutatta, hogy elkészült. Az apa elképedve látta, hogy valóban, a világtérkép tökéletesen össze van állítva. Megkérdezte a fiát, hogy hogyan tudta ilyen hamar összerakni ezt a nagyon bonyolult térképet. Mire a kislány elmosolyodott, és azt mondta, hogy nagyon egyszerűen. Az újságlap hátoldalán pont egy nagy, igen szép Jézus ikon, egy Jézus arc volt. Ő a Jézus arcot rakta ki, aztán megfordította a szétvágott darabokat, és máris kész volt a tökéletes világtérkép.

Ebben a kis írásban valami hasonlót szeretnék megkísérelni. Arról akarok írni, hogy milyen lenne a világ, ha az emberiség hallgatna Jézus Krisztusra, ha úgy élnénk, ahogyan Ő élénk élte az emberi élet értelmét és hiteles útját. Milyen lenne a világ, ha megvalósítanánk a Teremtő álmát a világról és az emberiségről?

A világunk, a gazdasági élet, az ökológiai helyzetünk, a nemzetek egymással való kapcsolata rendkívül bonyolult, összetett, nehezen átlátható. Nem vagyok ezen területek szakértője. Amihez némileg értek, az a Biblia üzenete, a kereszténység által hordozott bölcsesség. A könyv ez utóbbi forrásokra támaszkodik. Álmokat, ideálokat fogalmaz meg, amelyek konkrét megvalósításához nagyszerű szakemberek és közéleti személyiségek, karizmatikus egyéniségek sokaságának munkája kell majd.

1. A világba beleírt gyönyörű harmónia és rend

A világban van egy gyönyörű rend, törvényszerűségek sokasága. A világ olyan, mint egy hatalmas szimfónia rengeteg dallammal. Ámulatba ejtő az univerzum finom hangolása, amely lehetővé teszi az élet és az ember létrejöttét, ámulatba ejtő a DNS által hordozott hatalmas információ tömeg, és ennek az információ tömegnek a sejteket valamint az élő szervezeteket meghatározó működése, ámulatba ejtő az élet fejlődésének folyamata Földünkön, melynek során egy titokzatos céltudatosság, felfelé törekvés, minőségi többletek megjelenése figyelhető meg. Ez a harmónia, ez a világba beleültetett gyönyörű rend maga a valóság, az objektív igazság.

Az emberiség legnagyobb gondolkodói mindig is úgy gondolták, hogy az igazság, azaz a valóság megismerhető. Értelmes módon az ember ki sem tudja azt mondani, hogy „objektív igazság nincs”, vagy „az igazság nem megismerhető”, mert ha valaki ezt kimondja, akkor azonnal önmagát cáfolta meg. Ha objektív igazság nincs, vagy nem megismerhető, akkor ez a mondat sem igaz, akkor ő sem ismerhette meg az igazságot. Az ember mélyen meg van győződve arról, tudja azt, hogy igazság van, és meg is ismerhető. Másképpen nem is tud gondolkodni és beszélni, ezt a mély meggyőződést teljesen letagadni, elhagyni nem tudja.

Amióta homo sapiens létezik a földön, azóta egy különleges dialógust, vitatkozást folytat. Az emberek arról vitáznak, hogy kinek volt, kinek van igaza, mi a helyes és mi a helytelen cselekedet. Ha egy buszra két ember száll fel, és csak egy szabad hely van, akkor jó esetben nem erővel oldják meg ezt a konfliktust, mint az állatok tennék, hanem érveket hoznak fel, hogy kit is illet ez az ülőhely. Én vagyok az idősebb, én szálltam fel előbb stb. Minden ember meg van arról győződve, hogy fair módon kell viselkednie. Az emberi beszélgetés és élet egy szabályok szerint játszódó focimeccshez hasonlítható. Mindenkinek e fejében ott van egy focipálya, egy értékrend, és e szerint igyekszik élni, ezt várja el másoktól is. Ahogyan a focipályán nem pusztán erővel mennek egymásnak a játékosok, hanem bizonyos szabályokat betartva játszanak, így van ez az emberi élet játékában is.

Képzeljünk el egy liberális gondolkodású embert, aki úgy véli, hogy objektív erkölcsi normák nincsenek, ezek csak kulturális és történelmileg változó emberi szokások. Ha ennek a liberális embernek elmesélnénk, hogy Afrikában van egy törzs, amely minden évben megsüt és megeszik egy kisgyermeket, ez a szabadelvű ember fel lenne háborodva, azt mondaná, hogy ezt azonnal meg kell tiltani, ennek sehol a Földön nem szabad előfordulnia, bármilyen annak a törzsnek a kultúrája, bármi is az ő szubjektív véleményük, ennek soha többé nem szabad megtörténnie. Éles helyzetekben minden ember tudja, hogy objektív erkölcsi törvények léteznek, és ezek minden embert köteleznek.

Mindenki tudja azt, hogy fair módon kellene élnie, hogy nem helyes azt megtennünk bárki másnak, amit nem szeretnénk, hogy nekünk megtegyenek. A történelem folyamán soha nem létezett olyan emberi kultúra, amelyik az önzést, a becsstelenséget, a hűtlenséget, a gyávaságot tartotta volna értéknek.

Az erkölcsi alapelvek nem az evolúció melléktermékei, nem csupán a csoport túlélését segítő viselkedésmódok. Egy erkölcsi alapelv követése nem mindig segíti a csoport túlélését. Néha a hazugság, az ármány, a kizsákmányolás, az erőszak sokkal hatékonyabb eszközök voltak a túlélésre, mint az erkölcsös cselekedetek.

A világba bele van írva egy isteni harmónia, amelyet az ember felismer. Ez a harmónia nem csak az atomok világban van jelen, nem csak a Föld bioszférájában, hanem az emberi életben is. Az emberi lélekbe bele van írva annak a gyönyörű rendje, hogyan kell emberhez méltóan élni. Ez a rend objektív. Az ökológiai katasztrófa egyre fenyegetőbb réme egy üdvös kijózanodás

a sokszor kissé nagyképű és vak modern, fogyasztói, haszonelvű társadalmaink számára. Szembesít azzal, hogy a világnak vannak kőkemény, objektív törvényei. Ezeket az emberiség vagy alázattal kutatja és próbál ezek szerint élni, vagy önmagát fogja elpusztítani.

Ugyanez az objektív isteni rend tárult fel az emberi történelem legnagyobb pillanataiban. A történelemben, az emberi nyelvben a Lét beszél, megszólal, feltárul. Az emberi történelem nagy csúcspontja, középpontja Krisztus élete, tanítása, kereszthalála és feltámadása. Ebben az eseményben ugyanaz az örök igazság (Logosz, logika; vö. Jn 1,1-14), ugyanaz a gyönyörű isten harmónia tárult fel, mint a természetben, a világban.

Ez a könyv ebből az alapelvből indul ki: az objektív erkölcsi rend megismerhető a világból, az emberi lélekből, és az emberiség ezt a rendet sejtí is, mióta csak a homo sapiens él a Földön. Ez a természetből kiolvasott isteni rend ugyanaz, mint a Bibliában, a Krisztus eseményben feltáruló isteni rend, igazság, fényesség. Könyvünk erre a két forrásra épít, az emberiség által évezredek óta megsejtett értékekre, felismert törvényszerűségekre és a Krisztus esemény üzenetére.

2. A boldogság

Az ember keresi a boldogságot, a teljességet, a lelki békét, az alkotás örömét, az emberi kapcsolatokban átélhető katarzist, biztonságot, elfogadottságot, örömet.

Jézus arra tanít, hogy ez a boldogság nem a birtoklásban, nem az élvezetben, nem a hatalomban van, hanem a szeretetben. „Mit használ az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de a lelke kárt vall?” (Mt 16,26) „Aki meg akarja menteni a maga életét, az elveszíti azt, de aki elveszíti az életét értem, az megtalálja azt.” (Mt 10,39)

A világ szeretetből lett. Atya, Fiú és Szentlélek örök életáradásából. A Teremtő Isten örök szülés és örök születés, örök önátadás. Ebből a titokból van az atommagok és elektronok tánca, a férfi és a nő szerelme, a nyíló virágok, a nevető gyermekarcok. Mi emberek arra születünk, hogy megtanuljunk szeretni, hogy ajándékká tegyük az életünket, és így a halál titokzatos kapuján át a Teremtő hatalmas szeretet szimfóniájába beléphessünk (vö. 1Kor 13,1-13).

3. Emberi jogok, alap értékek

Az emberi jogok azt jelentik, hogy ha megjelenik előttem egy ember - bármilyen a bőre színe, gazdag vagy szegény, egészséges vagy beteg, éppen csak megfogant kisgyermek az édesanyja méhében vagy magatehetetlen öregember -, joga van arra, hogy emberi méltóságához illően bánjak vele. Ahogyan Jézus mondta: „Amit e legkisebb testvéreim közül egynek is tettetek, nekem tettétek.” (Mt 25, 40)

Sokan úgy gondolják, hogy az emberi jogok forrása a közmegegyezés. Ezért bevezetnek olyan jogokat, mint „reprodukációs jogok” (könnyű és ingyenes hozzáférés a fogamzásgátláshoz és az abortuszhoz); identitás megválasztása (azonosneműek házassága, örökbefogadás, nemváltóztatás); tévedés terjesztése. Valaha ehhez hasonlóan gondolták egyesek, hogy joguk van rabszolgák tartására vagy a hódítások során megszerzett termőföldek birtoklására. A jog forrása nem pusztán egyes emberek, akár az éppen meglévő többség akarata vagy véleménye. A Katolikus Egyház így tanít: „Az emberi jogok végső forrása *nem az emberi lények pusztá akaratában...* keresendő, hanem magában az emberben és Teremtőjében, Istenben.” (ETT Kompendium 153). Van egy objektív teremtető szándék, egy objektív emberi természet, ami megismerhető az emberi értelem és a történelemben feltáruló isteni szándék segítségével.

Egy óráról akkor tudom eldönteni, hogy jó vagy rossz, ha tudom, hogy időmérésre való. Ha szekrény alátétnek használom, összetörik, és én ezért rossznak tekintem, akkor helytelen az

ítéletem. Egy emberi tetről akkor tudom megmondani, hogy jó vagy rossz, ha tudom, vagy legalább sejtem az emberi élet célját, ha ismerem a világba beleültetett gyönyörű isteni harmóniát.

A Katolikus Egyház azt is hangsúlyozza, hogy jog és kötelesség elválaszthatatlanul összetartozik (Az Egyház Társadalmi Tanításának Kompendiuma, 156; ezután ETT Kompendium). A szülőknek egyszerre joguk és kötelességük, hogy gyermekeiket neveljék. Egy társadalom tagjának joga van arra, hogy őt a tágabb közösség szükségletei szerint segítse, de ugyanakkor kötelessége, hogy ő is segítse lehetőségeihez mérten a tágabb közösséget.

Az emberi jogok végső forrása az, hogy minden ember Isten képmása (Ter 1,26). A legelső és legalapvetőbb emberi jog az élethez való jog (ETT Kompendium, 155). Az emberi élet a fogantatással kezdődik, és utána a kifejlődése során nem következik semmilyen minőségi ugrás. Minden megfogant kicsi gyermeknek joga van ahhoz, hogy megszülethessen, hogy élhessen. „Aki befogad egy ilyen gyermeket az én nevemben, engem fogad be... Az ő angyalaik szüntelen látják Mennyei Atyám arcát.” (Mt 10,40; 18,10)

Ezután következik a többi emberi jog: jog az emberhez méltó megélhetéshez, a tiszta ivóvízhez, az igazság megismeréséhez, az emberi értékek elsajátításához stb.

4. A közjó

Az ember lényege szerint társas lény. Önmaga kibontakoztatásához szüksége van a tágabb közösségre. Az államnak - vagyis a tágabb közösség megszerveződésének - a célja a *közjó szolgálata*, azaz megteremteni a testi, szellemi, lelki feltételeket a közösséget alkotó személyek teljes kibontakozásához (ETT Kompendium, 164).

„A világi hívők számára a politikai munka a másokért való szolgálat és a keresztény elkötelezettség minősítetten szükséges formája” (ETT, Kompendium 565).

5. Család

A világ szeretetből van, és az ember célja az, hogy szeretetben, önátadásban éljen. A Teremtő Isten szándéka az volt, hogy az élet, a kisgyermek élete szeretetből foganjon, szerelemből fakadjon – a szeretetből pedig élet fakadjon, a szerelem termékeny legyen. A Teremtő az embert férfinak és nőnek alkotta és akarta, kettejük szerelméből születik az új élet, kettejük szerelmére épül a család (vö. Mk 10,6-9).

A nemi identitás nem olyasvalami, amit az ember magának teremt. Az anyanyelvünket sem magunk választjuk, a szüleink, az őseink történetét sem magunk alkotjuk meg, hanem kapjuk. Így van ez a nemi identitással is. A kapott valóság nem akadály. A szabadság nem a valóságtól elszakadó önkény. A valóságra kell építeni, még akkor is, ha sebzett. Ezt igazolja a reparatív terápia sikere (vö. J. Nicolosi, Case Stories of Reparative Therapy).

A *gyermeknek joga van* ahhoz, hogy a nemi identitásában, a szeretetre való képességében erősítsék, segítsék.

A *nyugdíj* összegébe bele kellene számítani a felnevelt gyermekek számát.

6. Oktatás

A gyermek nevelésének elsődleges joga és kötelessége a *szülőé*.

A gyermeknek joga és kötelessége, hogy megismerje az előző nemzedékek bölcsességét. Az ember történelmi és társas lény. A tudásunkat, életszemléletünket nagymértékben az előző nemzedékektől, a tágabb közösségtől kell megkapnunk. A gyermeknek joga van arra, hogy *hallja az igazságot, megismerje az értékeket*. Az oktatás és a nevelés célja megismertetni az újabb nemzedékeket az emberiség eddigi nagy remekműveivel. A jó iskola nem csak technikai ügyességet ad (számítógépek, nyelvek), hanem életbölcsességet, életkészségeket is.

Az igazi nevelés soha nem világnézetileg semleges. C. S. Lewis nagyszerű hasonlatával élve, ha a gyermekeket kis hajókhoz hasonlítanánk, akkor ma egy igen leszűkített nevelést kapnak. Arra tanítják őket, hogy hogyan hajózzanak úgy, hogy egy másik hajónak ne ütközzenek. Legyenek toleránsak. Pedig ahhoz, hogy a hajózás sikerüljön, ez még igen kevés. Ahhoz arra is kellene tanítani a gyermekeket, hogy hogyan hajózz úgy, hogy a hajód el ne süllyedjen. Hogyan győzz a lehúzó erők, a szenvedélyek felett. Ám a hajózás sikeréhez még ez is kevés. Azt is tudni kellene, hogy van-e egyáltalán kikötő, és merre van?

Az emberi értelem természetes célja az igazság. Akkor értelmes valaki, ha mindig az igazat ismeri meg igaznak, ha a valóságot látja olyannak amilyen, ha sohasem téved. Az értelem egyirányú képesség, az igazságra, a valóságra irányul.

Az ember másik alapképessége a szabad akarat. Ennek természetes célja a jó, az érték. Nem akkor szabad egy ember, ha összevissza dönt, ha néha az értéktelent akarja, hanem akkor, ha megszabadul a béklyóitól, ha tud szárnyalni és szeretni, ha mindig csakis a jót, az értéket akarja, arra törekszik. Az igazi szabadság nem a valóságtól elszakadó önkény. A valóság nem ellenségünk. Jézus így mondta: „Mindenki szolgál, aki bűnt követ el... Az igazság szabaddá tesz titeket.” (Jn 8,32.34)

A gyermeknek joga van arra, hogy az igazságra, a jóra neveljék, hogy megmutassák neki ezeket az értékeket és elindítsák őt ezek keresésének útján.

7. Munka

A munka célja nem csak a haszon, hanem a felebarát szolgálata, a teremtett világ szépítése, gondozása, önmagunk tökéletesítése, az alkotás öröme. A munka fontosabb, mint a tőke (ETT Kompendium, 277) Mindenkinek joga van a munkához. A Katolikus Egyház tanítása szerint minden társadalom célja a *teljes foglalkoztatottság* kell, hogy legyen (ETT Kompendium, 288).

8. Gazdaság

A gazdasági élet *célja nem a haszon*, hanem az ember – a teljes ember (test, szellem, lélek) és minden ember (a koldusszegény, a beteg, az idős) – boldogsága, kiteljesedése.

A GDP egy nagyon félrevezető szám. Ha egy olajfolt keletkezik a tengeren, és azt eltakarítják, ez GDP növelő tevékenység. Ha egy asszony az idős szüleit otthon ápolja, annak a GDP szempontjából nincs értéke. A GDP állandó növelése elsősorban a gazdagok, a nagytőke érdeke.

A kereszténység jónak tartja a magántulajdont. „A *magántulajdon* az emberi szabadság meghosszabbítása, biztosítja az ember autonómiájához szükséges teret” (ETT Kompendium, 176). A magántulajdon megszüntetése (pl. a kommunista államokban) az emberség megcsönkítését jelentette.

Azonban „a keresztény hagyomány a magántulajdonhoz való jogot soha nem ismerte el abszolút és érinthetetlen jognak” (ETT Kompendium, 177). A magántulajdonhoz való jogot megelőzi a minden embernek emberhez méltó megélhetéshez való joga. Ezt nevezi a katolikus szóhasználat a javak egyetemes rendeltetésének (Laborem exercens, 14). „A termelőeszközök birtoklása jogtalanná válik, ha nem hasznosulnak, vagy ha mások munkájának akadályozására szolgálnak” (Centesimus annus 43).

(Éger Ákos; 2017)

Jézus a gazdagokat újra és újra felszólította a szegények megsegítésére (Mk 10,21; Lk 11,41). Az első keresztények vagyonszerzősége prófétai jel a világ számára ma is: „A hívek mind ugyanazon a helyen tartózkodtak, és közös volt mindenük. Birtokaikat és javaikat eladták, s az árát szétosztották azok közt, akik szükségét szenvedtek... A sok hívő mind egy szív, egy lélek volt. Egyikük sem mondta vagyonát sajátjának, mindenük közös volt.” (ApCsel 2,44-45; 4,32) A mi korunk nagy kihívása, hogy ezt a jogot - a minden embernek emberhez való megélhetéshez való jogát - konkrét jogszabályokban is megfogalmazzuk, és egy igazságosabb, emberségesebb gazdasági rendszerbe ültessük át.

Ehhez szükség lenne egy *egyetemes tekintélyre* (ETT Kompendium, 441), amely nem úgy működik, mint az ENSZ, hanem ahol az országok *lakosságszáma szerint szavazhatnak*. Ennek az egyetemes tekintélynek az illetékességi körébe nem egy bizonyos típusú államforma (a nyugati demokrácia) vagy egyéb vélt szabadságjogok terjesztése tartozna, hanem:

- a *világkereskedelem* igazságos szabályozása,
- az *országhatárok* igazságos meghúzása,
- a világszintű *vagyonadók*, a „szegények adójának” beszédese; elérni, hogy a fejlett országok befizessék az ENSZ által meghatározott *GDP 0,7%-át* a legszegényebb régiókban történő fejlesztések céljára
- a *teremtett világ* megóvása.

Egy igazságosabb gazdasági rend felépítéséhez szükség van *a pénzügyek nyilvánosságára* (ETT Kompendium, 355) és *a nemzetközi közösség* fokozott iránymutató szerepére (ETT Kompendium, 364. 370). A gazdasági rendszer kell, hogy bizonyos célok mentén *korlátozza a piacot* (ETT Kompendium, 349).

Az emberiség az elmúlt évszázadokban nagyon helyesen *elvette az öröklődő hatalmat* (királyság helyett demokrácia), és elvette az átöröklött termőföld-vagyonok egy részét (földosztás). Hasonlóan kellene eljárnia az igazságtalanul felhalmozott magántulajdon esetében is.

Ennek konkrét formája lehetne felső korlátok meghatározása (mennyit birtokolhat egy ember), vagyonadók és a szegények javára felajánlott jövedelmi adók kivetése világszinten. A vagyonadóból és a szegényeknek szánt jövedelemadóból adhatna az emberiség *örökséget* azoknak a gyermekeknek, akik örökség nélkül indulnak az életnek, megállíthatná a Földön az éhezést, költhetne a teremtésvédelemre.

A világkereskedelmet és a tőzsdét az igazságosság és a szolidaritás elvei szerint kell szabályozni. Nincsenek erkölcs mentes területek, a tőzsde sem az.

A szabad verseny, a „győzzön az erősebb” logikája nem működik, nem tud egy boldog és emberséges világot felépíteni. Az evolúció során sem a legerőszakosabb fajok maradtak fenn. Ezek igen gyakran kipusztultak. A *legalkalmazkodóképesebb* fajok maradtak fenn. Ha egy családot a szabad verseny logikája szerint akarnának felépíteni, és mindenki megküzdene azért, hogy neki legyen igaza, mindenekelőtt ő legyen boldog, ebből soha egy szeretetteli és boldog család nem lenne. Éppen így egymással küzdő érdekcsoportok harcából soha boldog és életerős emberiség nem lesz.

Az országhatárokat a nemzetközi közösség döntése alapján akkor lehetne módosítani, ha a nyelvi, etnikai, történelmi okok és egy terület lakosságának akarata is ezt támasztaná alá (pl. kurdok).

A nemzetközi közösségnek kellene felügyelnie a világkereskedelmet olyan módon, hogy az árak meghatározásába beleszámítsa mindenekelőtt az adott terméket előállítók munkáját, emberhez méltó megélhetését.

9. Teremtésvédelem

Az emberiség felelős a következő nemzedékek előtt azért, hogy megóvja a teremtett világot. Felelősek vagyunk a legsebezhetőbb, a legszegényebb embertársaink előtt is, ugyanis a környezetpusztítás káros hatásaival szemben ők tudnak a legkevésbé védekezni. Isten a teremtett világ gyönyörű kertjét az emberre bízta, hogy műveljük és megőrizzük (Ter 2,15). Ha az ember erőszakosan bánik a világgal, akkor a kozmosz visszahull a káoszba. Isten azonban menedéket készít az élet átmentésére, ennek a szimbóluma a bárka, amely Isten népére, a templomra utal. Olyan hely, ahol Isten törvényei szerint, testvérként élnek emberek egymással és minden élővel (vö. Ter 6-9).

Az emberiségnek nem mennyiségi, hanem minőségi fejlődésre kell törekednie. „Ökológiai megtérés”-re van szükségünk. A teremtett világ megóvása a keresztények számára „nem szabadon választott feladat” (Ferenc pápa: Laudato sí, 217).

10. Demográfia

A házastársaknak joguk van szabadon dönteni az általuk vállalt gyermekek számáról. A Katolikus Egyház a felelősségteljes gyermekvállalást tartja helyesnek (Gaudium et spes, 51). Minden házaspárnak fel kell mérnie, hogy emberi, egészségügyi, anyagi szempontból hány gyermeket tudnak felelősen felnevelni. Ebben a mérlegelésben helye van annak is, hogy tekintetbe vegyék az emberiség, illetve egy adott kontinens, régió teherbírását.

A nyugati társadalmakat fenyegető veszély a demográfiai tél (Magyarország: 10 év alatt 300 ezer emberrel lettünk kevesebben). A gyermekvállalás nem pénz, hanem szív kérdése.

11. Kultúra, kommunikáció

A kommunikációban *az igazat, a valóságot* kell kimondani, mégpedig tisztelettel.

A saját meggyőződés kimondása, ha tisztelettel történik, és ha nem nyilvánvaló valótlanság, nem tekinthető *gyűlöletbeszédnek*.

A kommunikációban *nincs helye a pusztító tartalmaknak*. Az erőszak megjelenítése, a terrorizmus propagálása, a pornográfia, rágalom és nyilvánvaló valótlanságok terjesztése büntethető és büntetendő cselekmény. A világháló olyan, mint egy szellemi áruház. Az áruházak polcaira senki sem tehet ki mérgeket. Nem a vásárlóra bízák, hogy válogasson a mérgező és az étkezésre alkalmas áruk között. „Ha valaki megbotráncoztat egyet is e kicsik közül, akik hisznek, jobb volna neki, ha malomkövet kötnének a nyakára és a tengerbe vetnék.” (Mk 9,42)

Az embernek joga van az igazság keresésére. A *vallás szabad gyakorlása* alapvető emberi jog. A vallási közösségeknek joguk van saját intézményeket alapítani. Ahol közfeladatot látnak el (oktatás, szociális és egészségügyi intézmények), ott *egyenlő finanszírozást* kell kapniuk.

12. A nemzetek

Az ember történelmi és társas lény. A különböző nyelvek, kultúrák és nemzetek a Teremtő Isten által akart értékek az emberiség életében.

A nyelvek és nemzetek megszüntetése a világbirodalmak szándéka volt (vö. Ter 11). Isten nagy családja sokféle népből és nyelvből áll (vö. ApCsel 2,1-11; Jel 7,9), akik mégis egy nyelvet beszélnek: a szeretet nyelvét.

A választásokon hatalmat kapott vezetés mellett a szakmai testületeknek is fontos szerepet kell adni egy nemzet fontos döntéseinek meghozatalában.

Egy nemzetnek van joga dönteni arról, hogy mennyi és milyen *bevándorlót* tud fogadni. A bevándorlónak kötelessége tiszteletben tartani a befogadó ország anyagi javait és kultúráját (Katolikus Egyház Katekizmusa, 2241; II. János Pál pápa, Üzenet a Béke Világnapjára, 2001; AAS 93 (2001) 241).

Isten a Földet minden embernek szánta. Ha valahol a Földön természeti katasztrófa, háború, üldöztetés vagy környezetpusztulás miatt nagyon nehézé válik az élet az ott élők számára, akkor joguk van ahhoz, hogy másutt találjanak új hazára. Az életüket és emberi méltóságukat súlyosan veszélyeztető helyzetek elő menekülők számára a Föld országai kötelesek befogadó új hazát felkínálni. „Az idegent ne nyomd el... hiszen ti is idegenek voltatok Egyiptomban.” (Kiv 23,9)

13. A béke

A béke az *igazságosság és a szeretet* gyümölcse (vö. Iz 32,17). „A *háború sohasem* megfelelő eszköz azoknak a problémáknak megoldására, amelyek a nemzetek között felmerülnek” (ETT Kompendium, 479). A katona és más állami alkalmazott köteles megtagadni minden embertelen parancsot.

„A *nemzetközi közösség* kötelessége beavatkozni bármely népcsoport érdekében, amelynek élete veszélyben van...” (ETT Kompendium, 506) A *szankciókat* célzottan és ideiglenesen kell alkalmazni az agresszorral szemben (ETT Kompendium 507).

14. Szolidaritás

Mindenki felelős mindenkiért (Sollicitudo rei socialis, 36-37). Az emberiség csak akkor lehet felhőtlenül boldog, ha a Földön mindenütt jut kenyér az asztalra, ha megvannak az emberhez méltó élet lehetőségei mindenki számára. A boldogságunkhoz hozzátartozik a másik ember is, az ő jóléte is.

A tágabb közösség és az egyén is különös felelősséggel tartozik a szegényekért, a gyengékért. *Egy társadalom emberségének legfőbb mércéje az, hogy hogyan bánik a gyöngével, a beteggel, a szegénnyel, az időssel* (XVI. Benedek, Caritas in veritate). Jézus így tanított az irgalmas samaritánus történetében: „Ki lett felebarátja annak, aki a rablók kezébe esett? Az, aki irgalmasságot cselekedett vele - felelte az írástudó. Menj, és tégy te is hasonlóképpen - mondta neki Jézus.” (Lk 10,36-37)

Fontos cél, hogy a szociális kiadások aránya ne csökkenjen az egyes országok költségvetésén belül, hogy megfelelő intézmények segítsék a rászorulókat (pszichiátriai osztályok, időotthonok, a szegény diákok számára elérhető ösztöndíjak stb.), hogy az államok segítsék a családokat a lakhatás és a megélhetés terén.

15. A kereszténység kontraszt társadalom, prófétai szerepe van

A kereszténységnek prófétai, kovász-szerepe van a világban. Az emberi méltóság, az igazságosság és a feltételek nélküli szeretet bibliai eredetű fogalmak. A nyugati világban lezajlott óriási gazdasági és tudományos fejlődés szintén bibliai eredetű. Az *első mindenki számára nyitott kórházak* (Nagy Szent Bazil intézményhálózata Cezáreában), az *első ingyenes iskolák* keresztény találmányok voltak.

Ahogy az Ősegyház élete óriási hatással volt az emberiség történelmére, úgy később például William Wilberforce-nak és társainak, ezeknek a lelkes keresztény politikusoknak a küzdelme érte el a rabszolgakereskedelem megszüntetését a Brit Birodalomban.

Ma is lehetnénk kovász. Hiteles étellel, e szegények iránti kitüntetett szeretettel, az evangélium bátor hirdetésével, de a keresztény fantáziából fakadó gondolatokkal, egy igazabb, emberségesebb világ felépítésének tervével, nagyszerű keresztény közgazdászok és jogászok segítségével is.

Ebben az erőfeszítésünkben barátokat kell keresnünk a tudomány, a gazdasági élet, a közélet, a különböző vallások és más mozgalmak képviselői között. Együtt tehetünk valami jelentőset egy emberibb világért, a legszegényebbekért, a teremtett világ megóvásáért, a családokért, egy érték központú nevelésért, egy Istenre nyitottabb kultúráért.

